

PARTER

Kärande

1. Café Bryggan i Fjällbacka AB, 556521-8301 (**T 14152-20**)
Ingrid Bergmans Torg, 457 40 Fjällbacka

2. GDB i Väst AB, 556909-0003 (**T 10981-20**)
Skanstorget 4, 10981-20 411 22 Göteborg

3. GDB i Öst AB, 559015-8290 (**T 10980-20**)
c/o Burgersson, Bangårdsgatan 15, 411 12 Göteborg

4. Pustervik Kultur AB, 556852-1933 (**T 10985-20**)
Järntorgsgatan 12-14, 413 01 Göteborg

5. PVMB Restaurang AB, 556808-7653 (**T 10766-20**)
Box 2124, 403 13 Göteborg

6. Spanska Köket i Göteborg AB, 559177-9847 (**T 4840-21**)
Övre Husargatan 3, 411 22 Göteborg

7. Ts Bar & Kök AB, 556677-4088 (**T 10983-20**)
Box 7280, 402 35 Göteborg

Ombud för 1 – 7: Advokat Jonas Du Rietz och biträdande jurist Victoria Kedner
Advokatfirman Morris AB, Vallgatan 30, 411 16 Göteborg

Ombud för 1 – 7: Advokat Nils Olofsson
Advokatfirman Spartacus AB, Karl Gustavsgatan 20 B, 411 25 GÖTEBORG

Svarande (i samtliga mål)

Länsförsäkringar Göteborg och Bohuslän, 558500-8039
404 84 Göteborg

Ombud: Chefsjurist Christina Waering och försäkringsjurist Oscar Litzén
Länsförsäkringar AB (publ) Sakförsäkringsjuridik
404 84 Göteborg

SAKEN

Rätt till försäkringsersättning

DOMSLUT

1. Kärandenas talan avslås.
  2. Café Bryggan i Fjällbacka AB, GDB i Väst AB, GDB i Öst AB, Pustervik Kultur AB, PVMB Restaurang AB, Spanska Köket i Göteborg AB och Ts Bar & Kök AB ska ersätta Länsförsäkringar Göteborg och Bohuslän för dess rättegångskostnad med 453 398 kr, varav 285 000 kr avser ombudsarvode, jämte ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från denna dag till dess betalning sker.
-

BAKGRUND

PVMB Restaurang AB, GDB i Öst AB, GDB i Väst AB, TS Bar & Kök AB, Pustervik Kultur AB, Café Bryggan i Fjällbacka AB och Spanska Köket i Göteborg AB (Kärandena) bedriver samtliga restaurangverksamhet i Göteborg. Var och en av Kärandena har tecknat en smittavbrottsförsäkring (Försäkringen) som tilläggförsäkring till sina kombinerade företagsförsäkringar hos Länsförsäkringar Göteborg och Bohuslän (Länsförsäkringar). För Försäkringen gäller villkor med villkorsnummer V548:4 (Villkoren).

Folkhälsomyndigheten har, i syfte att begränsa spridningen av sjukdomen covid-19, meddelat föreskrifter som på olika sätt har medfört och medför minskad omsättning för Kärandena. Regeringen har också med samma syfte meddelat en förordning som har medfört minskad omsättning för Kärandena. Kärandena har gjort skadeanmälningar till Länsförsäkringar och begärt att ianspråkta Försäkringen med anledning av de meddelade föreskrifterna. Länsförsäkringar har avslagit Kärandenas begäran om att ianspråkta Försäkringen. Kärandena har därefter ansökt om stämning mot Länsförsäkringar och begärt att tingsrätten ska fastställa att Kärandena har rätt till försäkringsersättning enligt Försäkringen, på grund av ingrepp av myndighet genom Folkhälsomyndighetens föreskrifter och regeringens förordning.

Det är i målen otvistigt

- a) att de i målen åberopade föreskrifterna samt förordningen (2020:956) om tillfälligt förbud mot servering av alkohol, har meddelats vid de av Kärandena angivna datumen och med det innehåll som Kärandena angett,
- b) hur Länsförsäkringar tillämpar Försäkringen och bolagets praxis vid skadereglering,
- c) att Kärandena har haft att följa och anpassa sina verksamheter utifrån bestämmelserna i föreskrifterna och förordningen,

- d) att Kärandenas verksamheter påverkats på sätt som Kärandena har gjort gällande,
- e) att Kärandenas verksamheter har haft de öppettider, genomflöde av gäster och omfattning som gjorts gällande av Kärandena,
- f) att Kärandena har sökt medel från staten på sätt som Kärandena gjort gällande,
- g) att de aktuella målen avser en avbrottsskada och en ansvarsperiod samt hur innebörden av punkten 42.3 i försäkringsvillkoren ska förstås.

Tvisterna handlar om hur de i målet aktuella försäkringsvillkoren ska tolkas.

YRKANDEN OCH INSTÄLLNING

Kärandena har begärt att tingsrätten fastställer att var och en av Kärandena är berättigade till försäkringsersättning enligt punkt 11.1 i den smittavbrottsförsäkring med villkorsnummer V548:4 som var och en av Kärandena omfattas av hos Länsförsäkringar på grund av ingrepp av myndighet

1. genom HSLF-FS 2020:9 Folkhälsomyndighetens föreskrifter och allmänna råd om att förhindra smitta av covid-19 på restauranger och caféer m.m.
2. genom HSLF-FS 2020:37 Folkhälsomyndighetens föreskrifter och allmänna råd om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen, HSLF-FS 2020:70 Föreskrifter om ändring i Folkhälsomyndighetens föreskrifter och allmänna råd (HSLF-FS 2020:37) om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen, HSLF-FS 2020:91 Föreskrifter om ändring i Folkhälsomyndighetens föreskrifter och allmänna råd (HSLF-FS 2020:37) om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen och HSLF-FS 2021:22 Föreskrifter om ändring i Folkhälsomyndighetens föreskrifter och allmänna råd (HSLF-FS 2020:37) om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen
3. genom förordning (2020:956) om tillfälligt förbud mot servering av alkohol.

Länsförsäkringar har motsatt sig Kärandenas samtliga yrkanden.

Parterna har begärt ersättning för sina rättegångskostnader.

GRUND FÖR TALAN

Kärandena

Var och en av Kärandena, som bedriver restaurangverksamhet, omfattas av en smittavbrottsförsäkring hos försäkringsgivaren Länsförsäkringar. Enligt försäkringsvillkoren ersätter Länsförsäkringar bortfall av täckningsbidrag på grund av avbrottsskada orsakad av att myndighet med stöd av lag ingriper mot den försäkrade verksamheten för att hindra spridning av smittsam sjukdom.

Folkhälsomyndigheten har i syfte att begränsa spridningen av den smittsamma sjukdomen covid-19 med stöd av smittskyddslagen och lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen utfärdat föreskrifterna HSLF-FS 2020:9, HSLF-FS 2020:37, HSLF-FS 2020:70, HSLF-FS 2020:91 och HSLF-FS 2021:22 (Föreskrifterna) som inskränker möjligheterna att bedriva restaurangverksamhet i Sverige. Regeringen har med samma syfte och med stöd av alkohollagen meddelat förordning (2020:956) om tillfälligt förbud mot servering av alkohol (Förordningen). Myndighet har därmed med stöd av lag ingripit mot Kärandenas verksamheter i syfte att hindra spridning av smittsam sjukdom. Ingreppen har medfört minskad omsättning och därmed bortfall av täckningsbidrag för Kärandena. Omsättningsbortfallet är hänförligt till att Kärandena har tvingats neka besökare tillträde till lokalerna, att verksamheten inte har kunnat hålla öppet i normal omfattning samt att möjligheten att servera alkohol har begränsats. Kärandena har sökt ersättning av statsmedel i den utsträckning de varit berättigade till sådan ersättning. Förutsättningarna för att

Kärandena ska kunna ianspråkta sina respektive smittavbrottsförsäkringar är därmed uppfyllda.

Länsförsäkringar

Det föreligger inte något försäkringsfall under Kärandenas Försäkringar med anledning av Föreskrifterna eller Förordningen.

Försäkringen gäller endast för ett direkt ingripande från myndighet mot ett visst försäkringsställe för att smitta förekommer i den försäkrade restaurangverksamheten. Försäkringen gäller inte för Folkhälsomyndighetens föreskrifter och allmänna råd om social distansering på restauranger och caféer m.m. som tillkommit för att begränsa samhällspridning av virussjukdomen covid-19.

Varken Föreskrifterna eller Förordningen utgör ett sådant myndighetsingripande som avses i punkten 11.1 i Villkoren och Kärandena har därför inte drabbats av sådana avbrott som förutsätts för försäkringsfall enligt Försäkringen.

Innebörden av Villkoren är att försäkringsfall enligt Försäkringen förutsätter att myndighet ingriper mot den försäkrade restaurangverksamheten för att smitta förekommer i den verksamheten och i den lokal som anges i försäkringsbrevet.

För att det ska föreligga en rätt till försäkringsersättning krävs dessutom dels att det uppstått en avbrottsskada i den mening som avses i Villkoren, dels att det föreligger kausalsamband mellan avbrottsskadan och föreskrivet myndighetsingripande (se till exempel avsnitt B6 04 och punkten 11.1).

Liksom andra avbrottsförsäkringar ersätter Försäkringen skada i form av minskat eller förlorat försäkringsmässigt täckningsbidrag (se avsnitt B6 04). Systematiken i

Försäkringsersättning förutsätter alltså att ett händelseförlopp som omfattas av Försäkringen ensamt orsakat det förlorade täckningsbidraget och det räcker inte att det utgjort en av flera orsaker till skadan.

För det fall tingsrätten kommer fram till att det skett ett sådant myndighetsingripande som avses i punkten 11.1 i Villkoren, vitsordas att Kärandena har drabbats av en avbrottsskada, dock endast i den utsträckning som ett eventuellt minskat försäkringsmässigt täckningsbidrag beror på sådana inskränkningar i verksamheten som är en direkt följd av Föreskrifterna eller Förordningen. Omvänt gäller att i den mån ett eventuellt minskat försäkringsmässigt täckningsbidrag *inte* har orsakats av föreskrifterna eller förordningen bestrids att det föreligger avbrottsskada i försäkringsvillkorens mening. Beräkningen av eventuell ersättningsgill avbrottsskada ligger utanför detta mål.

Försäkringen ersätter under inga omständigheter ett minskat försäkringsmässigt täckningsbidrag som beror på annat än Föreskrifterna eller Förordningen, som till exempel att människor under Corona-pandemin undvikit att äta på restaurang och gå på krogen eller att anställda har arbetat hemifrån i väsentligt större utsträckning än tidigare.

PARTERNAS UTVECKLING AV TALAN

Kärandena

Beskrivning av Kärandenas verksamhet

PVMB Restaurang AB driver restaurangverksamhet i en lokal i Göteborg där det i normalfallet, när det inte råder pandemi, finns 70 platser för besökare. Verksamheten

är öppen för gäster kl. 16.00–02.00 på fredagar och lördagar samt kl. 16.00–01.00 övriga dagar. Under en genomsnittlig vardag innan pandemin hade PVMB Restaurang AB ett genomflöde av 200–250 gäster och under en genomsnittlig helgdag 350–400 gäster. Under sommarmånaderna har PVMB Restaurang AB normalt även uteservering med ytterligare 40 platser för gäster.

GDB i Öst AB driver restaurangverksamhet i två lokaler i Saluhallen och på Friggagatan i Göteborg. I lokalerna finns det i normalfallet, när det inte råder pandemi, 6 respektive 95 inomhusplatser samt 30 respektive 34 utomhusplatser för gäster. Lokalen i Saluhallen är öppen för gäster kl. 11.00–15.00 måndagar till lördagar, men kan vara öppen längre under evenemang. Lokalen på Friggagatan är öppen kl. 11.00–14.00 på måndagar, kl. 11.00–14.00 och 16.30–21.30 tisdagar till torsdagar, kl. 11.00–23.00 på fredagar, kl. 12.00–23.00 på lördagar, samt kl. 12.00–21.30 på söndagar. Under en genomsnittlig vardag före pandemin hade verksamheten ett genomflöde av ca 30 gäster i lokalen i Saluhallen och ca 130 gäster i lokalen på Friggagatan. Under en genomsnittlig helgdag före pandemin hade verksamheten ett genomflöde av ca 45 gäster i Saluhallen och ca 210 gäster på Friggagatan.

GDB i Väst AB driver restaurangverksamhet i en lokal i Göteborg. I lokalen finns det i normalfallet, när det inte råder pandemi, 65 inomhusplatser och 46 platser på uteserveringen för besökare. Verksamheten är öppen för gäster kl. 16.30–22.00 tisdagar och torsdagar, kl. 11.00–14.00 och 16.30–22.00 på onsdagar, kl. 16.30–23.00 på fredagar, kl. 09.00–23.00 på lördagar, samt kl. 09.00–21.30 på söndagar. Under en genomsnittlig vardag före pandemin hade verksamheten ett genomflöde av ca 107 gäster och under en genomsnittlig helgdag ca 245 gäster.

TS Bar & Kök AB driver restaurangverksamhet i en lokal i Göteborg. I lokalen finns det i normalfallet, när det inte råder pandemi, 149 platser för gäster. Verksamheten är normalt sett öppen för gäster kl. 16.00–02.00 på fredagar och lördagar, samt kl.

16.00–01.00 övriga dagar. Under en genomsnittlig vardag före pandemin hade TS Bar & Kök AB ett genomflöde av 300–400 gäster och under en genomsnittlig helgdag 500–600 gäster.

Pustervik Kultur AB driver restaurang- och kulturverksamhet i Pusterviks lokaler i Göteborg. I lokalen finns det i normalfall, när det inte råder pandemi, plats för 900 besökare. Verksamheten är öppen för gäster kl. 11.00–03.00. Under en genomsnittlig vardag före pandemin hade verksamheten ett genomflöde av 500–700 gäster och under en genomsnittlig helgdag ca 1 500 gäster.

Café Bryggan i Fjällbacka AB bedriver hotell- och restaurangverksamhet i Fjällbacka. Café Bryggan i Fjällbacka AB bedriver café och bistro, à la carterestaurang, festvåning och nattklubb. I lokalerna finns det i normalfallet, när det inte råder pandemi, under sommarmånaderna 350 sittplatser utomhus och 125 inomhus. Under vintertid används enbart de 125 inomhusplasterna. Under en normalsommar gästas Café Bryggan i Fjällbacka AB under högsäsong av 2 000–3 000 gäster om dagen. Normala öppettider är kl. 11.00–03.00.

Spanska Köket i Göteborg AB driver restaurangverksamhet på Övre Husargatan 3 i Göteborg. I lokalen finns det i normalfall, när det inte råder pandemi, 160 sittplatser och 60 barplatser för besökare. Verksamheten är öppen för gäster kl. 17.00–01.00 på vardagar och kl. 12.00–01.00 på helgen. Före pandemin hade Spanska Köket i Göteborg AB ett genomsnittligt genomflöde per dag av 200–250 gäster måndagar till torsdagar, 350–500 gäster fredagar och lördagar samt 150–250 gäster på söndagar.

Kärandena har sökt alla statsstöd som bolagen varit berättigade till avseende den period Föreskrifterna och Förordningen varit i kraft.

*Folkhälsomyndighetens föreskrifter*HSLF-FS 2020:9

I syfte att begränsa spridningen av den smittsamma sjukdomen covid-19, utfärdade Folkhälsomyndigheten med stöd av smittskyddslagen föreskrifterna HSLF-FS 2020:9 Folkhälsomyndighetens föreskrifter och allmänna råd om att förhindra smitta av covid-19 på restauranger och caféer m.m.. Från och med den 25 mars 2020 inskränkte dessa föreskrifter möjligheterna att bedriva restaurangverksamhet i Sverige.

Enligt 9 kap. 4 § smittskyddslagen (2004:168) bemyndigas regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela de ytterligare föreskrifter som krävs för ett ändamålsenligt smittskydd samt till skydd för enskilda. Regeringen har i det syftet utfärdat smittskyddsförordningen (2004:255). Enligt 12 § i smittskyddsförordningen bemyndigar regeringen Folkhälsomyndigheten att meddela de ytterligare föreskrifter som krävs för ett ändamålsenligt smittskydd samt till skydd för enskilda. Folkhälsomyndigheten har således meddelat föreskrifterna med stöd av lag.

Enligt föreskrifterna var restauranger, barer och caféer i hela landet tvungna att vidta särskilda åtgärder för att minska risken för spridning av covid-19. Framförallt utgjorde 4 § i föreskrifterna en begränsning som medförde intäktsbortfall bland annat genom att restauranger var tvungna att begränsa antalet besökare för att förhindra trängsel och köer samt möjliggöra att besökare kunde hålla avstånd. Vidare medförde förbudet i samma paragraf mot stående servering betydande intäktsbortfall.

HSLF-FS 2020:9, upphörde att gälla den 1 juli 2020 genom Folkhälsomyndighetens föreskrifter HSLF-FS 2020:36.

HSLF-FS 2020:37

Folkhälsomyndigheten utfärdade vidare den 29 juni 2020 HSLF-FS 2020:37

Folkhälsomyndighetens föreskrifter och allmänna råd om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen, vilka i 1 § ålade den som drev serveringsställe att tillse att trängsel skulle kunna undvikas på de inom- och utomhusytor som besökare hade tillgång till. I 2 § angavs att servering av mat och dryck endast fick ske till besökare som satt vid ett bord eller en bardisk. Dessa föreskrifter gällde från och med den 7 juli 2020 och medförde, på samma sätt som HSLF-FS 2020:9, betydande inkomstbortfall för Kärändena.

Enligt 10 § lagen (2020:526) om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen bemyndigas regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela ytterligare föreskrifter om smittskyddsåtgärder. Regeringen har i det syftet utfärdat förordningen (2020:527) om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen. Enligt 5 § i nämnda förordning bemyndigas Folkhälsomyndigheten av regeringen att meddela föreskrifter om sådana smittskyddsåtgärder som avses i 3 § lagen (2020:526) om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen. Folkhälsomyndigheten har således meddelat HSLF-FS 2020:37 med stöd av lag.

HSLF-FS 2020:70

Dessa föreskrifter om ändring i Folkhälsomyndighetens föreskrifter och allmänna råd (HSLF-FS 2020:37) om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen trädde i kraft den 3 november 2020. Som tillägg till de redan gällande bestämmelserna i HSLF-FS 2020:37 utgjorde framförallt den nya 3 § i föreskrifterna en begränsning som medförde intäktsbortfall bland annat genom att restaurangen skulle se till att sällskap höll minst en meters avstånd från andra sällskap samt att antalet besökare i ett och samma sällskap uppgick till högst åtta personer.

HSLF-FS 2020:91

Dessa föreskrifter om ändring i Folkhälsomyndighetens föreskrifter och allmänna råd (HSLF-FS 2020:37) om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serviceställen trädde i kraft den 24 december 2020. Föreskriften innebar att 3 § uppdaterades på så sätt att restaurangen skulle se till att antalet besökare i ett och samma sällskap uppgick till högst fyra personer, vilket innebar en betydande begränsning som medförde ytterligare intäktsbortfall.

HSLF-FS 2021:22

Dessa föreskrifter om ändring i Folkhälsomyndighetens föreskrifter och allmänna råd (HSLF-FS 2020:37) om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen trädde i kraft den 1 mars 2021 och gällde till och med den 11 april 2021. Som tillägg till de redan gällande bestämmelserna i HSLF-FS 2020:37 och efterföljande ändringar, utgjorde den nya 7 § i föreskrifterna en begränsning som medförde intäktsbortfall genom att restaurangen måste hålla stängt för förtäring på stället kl. 20.30–05.00. Därutöver måste besökare som köpte med sig mat som inte skulle förtäras på stället kunna hålla minst en meters avstånd till varandra. Att inte kunna servera mat under stora delar av öppettiderna medförde betydande inkomstbortfall.

Påverkan på verksamheterna genom Föreskrifterna

Föreskrifterna HSLF-FS 2020:9 och HSLF-FS 2020:37 påverkade närmare bestämt var och en av Kärandena på följande vis:

- (i) Att antalet besökare begränsades för att undvika trängsel och långa köer medförde att Kärandena inte kunde släppa in och betjäna lika många gäster som normalt och att Kärandena därmed fick neka gäster tillträde till lokalerna eller att gäster vände i dörren på grund av att de inte fick plats.

- (ii) Att gäster enbart fick äta och dricka sittandes vid bord och att stående servering vid bar inte var tillåtet medförde att Kärandena inte kunde betjäna lika många gäster eftersom många gäster normalt serveras stående.

Föreskriften HSLF-FS 2020:70 påverkade närmare bestämt var och en av Kärandena på följande vis:

- (i) Att det skulle vara minst en meters avstånd mellan varje sällskap av gäster medförde att Kärandena fick avlägsna flera bord där gäster normalt sett kunde bli betjänade, att flera sällskap inte kunde dela på stora bord, att lokalens platser snabbare blev fullsatta och att Kärandena därmed fick neka gäster tillträde till lokalerna. Nekande av gäster som annars hade besökt Kärandenas restauranger har lett till minskade intäkter.
- (ii) Att antalet besökare i ett och samma sällskap fick uppgå till högst åtta besökare medförde att Kärandena fick dela upp sällskap med fler än åtta personer på två eller flera bord. Vid de bord som sällskapen delades mellan uppstod ofta lediga platser (när antalet personer i sällskapet inte jämnt gick att dela med åtta) som annars hade kunnat utnyttjas av andra gäster som Kärandena fått neka tillträde.
- (iii) Att antalet besökare i ett och samma sällskap fick uppgå till högst åtta personer medförde att Kärandena inte kunde utnyttja samtliga platser vid de bord där fler än åtta personer hade fått plats, att lokalernas platser snabbare blivit fullsatta och att Kärandena därmed fick neka gäster tillträde till lokalerna.

Konsekvenserna av HSLF-FS 2020:9, HSLF-FS 2020:37 och HSLF-FS 2020:70 blev alltså att Kärandena behövde neka gäster som annars hade besökt Kärandenas restauranger, vilket ledde till minskade intäkter.

Föreskriften HSLF-FS 2020:91 påverkade Kärandena på samma sätt som HSLF-FS 2020:70, dock med ändringen att punkterna (ii) och (iii) i det här fallet i stället avsåg fyra personer per sällskap.

Föreskriften HSLF-FS 2021:22 påverkade därutöver var och en av Kärandena på följande vis:

- (i) Att Kärandena måste hålla stängt för förtäring i lokalerna kl. 20.30–05.00 innebar att Kärandena inte kunde betjäna gäster som normalt skulle ha besökt Kärandena kl. 20.30–05.00 och att Kärandena fick be gäster som hade velat sitta kvar och betjänas att gå, vilket ledde till minskade intäkter.

Påverkan genom förändringarna i förutsättningarna för att sälja alkohol

Med stöd av 3 kap. 10 § alkohollagen meddelades Förordningen, som trädde i kraft den 20 november 2020. Enligt Förordningens 3 § var servering av alkohol förbjuden kl. 22.00–11.00 från och med den 20 november 2020 till den 24 december 2020. Från och med den 24 december 2020 till och med den 28 februari 2021 var servering av alkohol förbjuden kl. 20.00–11.00. Från och med den 1 mars 2021 var servering av alkohol förbjuden kl. 22.00–11.00.

Kärandena kunde från den 1 mars 2021 fortsättningsvis bara servera alkohol fram till kl. 20.00 med anledning av att det av föreskriften HSLF-FS 2021:22 framgår att den som driver serveringsställe ska hålla stängt för förtäring på stället kl. 20.30–05.00. För att serveringsställena skulle kunna vara utrymda kl. 20.30 krävdes det att servering av alkohol avslutades senast kl. 20.00. Att inte kunna servera alkohol under stora delar av öppettiderna medförde betydande inkomstbortfall.

Förordningen påverkade var och en av Kärandena på följande vis:

- (i) Att inte kunna servera alkohol under de i Förordningen angivna tiderna medförde intäktsbortfall, eftersom gäster som normalt sett hade köpt alkohol under de angivna tiderna inte kunde göra det.

Innehållet i Försäkringens villkor

Försäkringen omfattar enligt Villkoren följande skadehändelse:

11. Vad försäkringen gäller för

11.1 Smittavbrott

Försäkringen gäller för avbrottsskada genom att myndighet med stöd av lag ingriper mot verksamheten för att hindra spridning av smittsam sjukdom. Med ingripande från myndighet jämföras åtgärd av läkare eller veterinär som har till uppgift att utöva kontrollerande verksamhet inom hälsovårdens område.

I efterföljande punkt anges vad som ersätts genom Försäkringen

11.2 Ansvarstid

Försäkringen gäller endast för sådant bortfall av täckningsbidrag som uppkommer under ansvarstiden. Ansvarstiden räknas från den tidpunkt då skada enligt 11.1 inträffat och är 12 månader.

Samtliga åtgärder som omfattas av yrkandena i målen medförde minskad omsättning och därmed bortfall av täckningsbidrag för Kärändenas verksamheter.

Den villkorsändring som Länsförsäkringar genomförde den 1 januari 2021 saknar betydelse för tolkningen av Villkoren då prövningen av omständigheterna ska prövas mot Villkorens ursprungliga lydelse.

Tolkningen av innebörden av villkoren i Försäkringen

Då Kärändenas verksamheter alltså drabbades av bortfall av täckningsbidrag till följd av Folkhälsomyndighetens ingrepp mot dem genom Föreskrifterna gjorde Kärändena skadeanmälningar till Länsförsäkringar och begärde att ianspråkta Försäkringen.

Länsförsäkringar avslog Kärändenas begäran om att ianspråka Försäkringen. I Länsförsäkringars beslut angavs att Försäkringen syftar till att ersätta driftavbrott när myndighet stänger ned en verksamhet på grund av att smitta kommit in i lokalerna.

Ingenstans i Villkoren anges emellertid att en förutsättning för Försäkringens tillämplighet är att verksamheten ”stängs ned”. I punkt 11.1 i Villkoren anges att Försäkringen gäller när myndighet med stöd av lag ingriper mot verksamhet. Ordet ”ingripa” betyder enligt Svenska Akademiens Ordlista ”agera mot”. Begreppet innebär i det aktuella sammanhanget alltså att myndighet vidtar åtgärder mot den försäkrade verksamheten.

Länsförsäkringar angav vidare att Försäkringens tillämplighet förutsatte att myndighetens beslut måste riktas mot ett specifikt försäkringsställe för att Försäkringen ska vara tillämplig, det vill säga ingripandet får inte riktas mot en större grupp av verksamheter.

Även detta påstående saknar helt stöd i Villkoren. Ett myndighetsbeslut som inskränker möjligheterna att bedriva restaurangverksamhet utgör ett ingripande mot verksamheten oavsett om beslutet riktas enbart mot den enskilda verksamheten eller mot flera verksamheter. Om Länsförsäkringar hade önskat undanta ingripanden som riktas mot en större krets hade Länsförsäkringar kunnat föra in ett sådant undantag i Villkoren bland de övriga undantag som anges i punkt 04.2. Länsförsäkringar har emellertid valt att inte införa några sådana undantag, vilket innebär att Villkoren till sin ordalydelse omfattar den anmälda skadan.

Länsförsäkringar menar också att försäkringsvillkorets ordalydelse utgår ifrån smitta och smittspridning från försäkringstagarens verksamhet i lokalen. Länsförsäkringar har i brev till Kärändena angett att Försäkringen är *”konstruerad för en typsituation där en myndighets ingripande – typiskt sett kommunalt Miljökontor som utövar tillsyn över*

livsmedelsföretag som restauranger – föranletts av smittspridning eller risk för smittspridning vid hantering av livsmedel i den försäkrade lokalen. Detta syfte med smitta eller smittspridning från det lokala försäkringsstället visas också i nästa mening, som klargör att med ingripande från myndighet jämföras åtgärd av läkare eller veterinär som har till uppgift att utöva kontrollerande verksamhet inom hälsovårdens område”.

Villkoren innehåller emellertid inte heller i denna del något som helst stöd för Länsförsäkringars påstående. Enligt ordalydelsen omfattar Försäkringen ingrepp för att ”hindra spridning av smittsam sjukdom”. Att det skulle vara en förutsättning att smitta konstaterats i lokalen uttalas inte i Villkoren. Det faktum att åtgärd av läkare eller veterinär jämföras med ingripande av myndighet innebär endast att Länsförsäkringar klargjort att läkare och veterinär begreppsmässigt är likställda med ”myndighet” i Villkorens mening. Den aktuella meningen kan inte begränsa omfattningen av den föregående meningen utan utgör endast ett förtydligande eller en utvidgning av Försäkringens tillämpningsområde.

Några tolkningsdata som talar för Länsförsäkringars uppfattning har över huvud taget inte redovisats. Länsförsäkringar hade innan covid-19-pandemin bröt ut inte kommunicerat någon information till bolagets försäkringstagare som underbygger ovannämnda påståenden. Tvärtom har Länsförsäkringar initialt kommunicerat att Försäkringen omfattar den uppkomna situationen, vilket Länsförsäkringar sedan backat från. Robert Jansson, som är säljare på Länsförsäkringar, har vid skadeanmälan uppgett att Försäkringen gäller vid den uppkomna situationen.

Länsförsäkringar har nu slutat att sälja smittavbrottsförsäkringar med motiveringen att många försäkringstagare har ”missuppfattat” vad försäkringen täcker.

Covid-19-pandemin har medfört mycket stora ekonomiska konsekvenser för

Kärandena. Som läget är nu kämpar Kärandena liksom en stor del av företagen i restaurangbranschen för sin ekonomiska överlevnad. Kärandena har köpt Försäkringen i tron att den skulle omfatta den typen av situation som uppkom och utgöra en välbehövlig lättnad i det pressade läge som nu råder. Det måste också beaktas att Försäkringarna är beloppsbegränsande, vilket innebär att Länsförsäkringars exponering är begränsad till nivåer som Länsförsäkringar själva har bedömt är acceptabla.

Rättsliga utgångspunkter för tvisten

Vid tolkning av försäkringsvillkor som liksom Villkoren är ensidigt upprättade av försäkringsgivaren finns det ingen gemensam partsvilja bakom de enskilda villkoren. Det är därför inte meningsfullt att använda så kallad subjektiv tolkning, det vill säga att tolka avtalet utifrån de specifika parternas avsikter, se bland annat Radetzki, Tolkning av försäkringsvillkor, 2014, s. 35 och framåt, och Bernitz, Standardavtalsrätt, 2018, s. 88 och framåt. Vad Länsförsäkringar anfört om hur bolaget avsett att Försäkringen ska tillämpas och Länsförsäkringars syfte med Villkoren saknar relevans för tolkningen då avsikterna inte har kommunicerats till försäkringstagarna. Det ifrågasätts också att Försäkringens syfte vid tidpunkterna då den såldes var att vara så begränsad till sin omfattning som Länsförsäkringar påstått.

Försäkringsvillkor av den här typen ska istället tolkas genom en objektiv bedömning av vad parterna genom avtalet har åtagit sig, se Radetzki enligt ovan. Vid en objektiv tolkning ska ett antal faktorer bedömas och genom dessa faktorer ska avtalet ges den innebörd som det objektivt ger uttryck för.

Mest central av dessa objektiva faktorer är ordalydelsen. Enligt Högsta domstolen är nämligen ordalydelsen den enskilt viktigaste faktorn vid tolkning av försäkringsvillkor, se bland annat beslut den 29 oktober 2018 i mål Ö 5051–17. Som angetts ovan innehåller Villkorens ordalydelse ingenting som ens antyder att Försäkringen för sin

tillämplighet kräver att ett myndighetsingrepp helt stänger ned verksamheten, att beslutet enbart riktas mot den försäkrade verksamheten eller att smitta måste ha konstaterats i lokalen. I nämnda avgörande uttalar Högsta domstolen också att när ordalydelsen talar för försäkringstagarens tolkning krävs skäl av tyngd för att ändå tolka villkoret på ett sätt som överensstämmer med villkorets antagna syfte (jämför till exempel NJA 1978 s. 628), då det i regel är svårare att bedöma ett försäkringsvillkors syfte än att utifrån villkorets ordalydelse bedöma vad försäkringen omfattar.

Avtalets systematik är enligt Radetzki en annan tolkningsfaktor som ska beaktas vid tolkning av försäkringsvillkor. Även ur detta perspektiv är Länsförsäkringars tolkning orimlig. I punkten 04.2 i Villkoren har Länsförsäkringar beskrivit undantag från Försäkringens omfattning. Länsförsäkringar hade under denna punkt kunnat ange att Försäkringen inte gäller ingripande riktad mot en vidare krets av verksamhetsutövare. Att Länsförsäkringar inte uttalat några sådana begränsningar faller tillbaka på bolaget.

Enligt rättsfallet NJA 2001 s. 750 ska även skälighetsaspekter, det vill säga vad som är en rimlig och förnuftig tillämpning, vägas in vid tolkning av försäkringsvillkor. I de aktuella fallen måste beaktas att såväl Kärandena som den typiske försäkringstagaren haft ett mycket stort behov av att kunna nyttja Försäkringen när verksamhetens utövande på detta sätt kraftigt begränsas av myndighetsingripande, medan Länsförsäkringar i förväg har begränsat sitt ansvar genom de avtalade beloppsbegränsningarna.

Ytterligare tolkningsdata

Supreme Court i Storbritannien meddelade den 15 januari 2021 en dom som berör samma frågor som är aktuella i förevarande mål. Målet väcktes av brittiska Financial Conduct Authority (FCA) inom ramen för ett förfarande där frågor av allmän betydelse för finansmarknaderna kan fastställas i pilotmål. FCA väckte talan till förmån för ett

stort antal försäkringstagare, merparten utgjorde små och medelstora företag. Svarande var de åtta försäkringsbolag som är ledande försäkringsgivare av affärsavbrottsförsäkring. Domstolen bedömde härvid ett representativt urval av affärsavbrottsförsäkringsvillkor. Målet rör fyra typer av klausuler däribland så kallade "hybridklausuler", klausuler som kombinerar huvudelementen i "sjukdomsklausuler" och "begränsning av åtkomst-klausuler".

Målet är relevant då försäkringen i nu aktuella mål ersätter avbrottsskada orsakad av att myndighet med stöd av lag ingriper mot den försäkrade verksamheten för att hindra spridning av smittsam sjukdom. Det finns alltså två huvudelement i Villkoren: i) ingripande av myndighet och ii) förekomst av sjukdom. Målet prövades i september 2020 i den första instansen High Court of Justice. Utfallet blev att de flesta av sjukdomsklausulerna och vissa begränsning-av-åtkomstklausuler (12 försäkringstyper från urvalet av 21, utfärdat av sex försäkringsbolag) omfattas av avbrottsförsäkringarna och att Covid-19-pandemin och myndigheternas ingripande anses ha orsakat ersättningsgilla affärsavbrott. Försäkringsgivarna överklagade dessa delar av domen för elva av villkorstyperna. I dom från januari 2021 avslog Supreme Court samtliga av försäkringsbolagens överklaganden och gav FCA rätt i de delar där FCA överklagade domen från High Court of Justice. Sammanfattningsvis kom Supreme Court i domen till slutsatsen att den typen av klausuler som aktualiseras i de här målen ska tillämpas i enlighet med vad Kärandena gör gällande.

Domen har stor betydelse för tolkningen av Villkoren eftersom Storbritannien är den dominerande marknaden och föregångslandet när det kommer till försäkringsrätt och då Supreme Court berör just de invändningar som Länsförsäkringar baserar sitt bestridande på. Supreme Court avfärdar samtliga av Länsförsäkringars invändningar.

Länsförsäkringar*Avbrottsskada enligt försäkringsvillkoren*

Länsförsäkringar delar inte Kärändenas uppfattning att det är tillräckligt att påstådda myndighetsingripande ”på något sätt har påverkat” Kärändenas verksamhet. Med avbrottsskada i Villkoren avses endast sådan avbrottsskada som är en följd av ett sådant myndighetsingripande som avses i punkten 11.1 (se avsnitt B6 04 i Villkoren). Det är med andra ord inte tillräckligt att det skett ett myndighetsingripande och att det försäkringsmässiga täckningsbidraget minskats eller gått förlorat utan det krävs att det föreligger ett orsakssamband mellan myndighetsingripandet och det minskade täckningsbidraget och det åligger försäkringstagaren att styrka ett sådant samband (se sista stycket i avsnitt R 06.2 i Villkoren). Om Kärändena inte styrker orsakssambandet föreligger ingen avbrottsskada enligt Villkoren och Kärändena har då inte heller någon rätt till försäkringsersättning.

Kravet på orsakssamband innebär att försäkringsersättning aldrig utgår för en skada som inte kan härledas till den försäkrade skadehändelsen (i detta fall myndighetsingripandet enligt punkten 11.1). Försäkringen är alltså inte en försäkring som i alla situationer skyddar mot och ersätter minskade intäkter som följer av ett minskat kundunderlag på grund av att det finns en smitta i samhället. I den mån det inträffat något annat än den försäkrade skadehändelsen som innebär att det försäkringsmässiga täckningsbidraget minskas eller går förlorat så ersätts inte detta ur Försäkringen.

Länsförsäkringar hävdar inte att pandemin och de åtgärder som vidtagits för att undvika allmän smittspridning av covid-19 inte har medfört ekonomiska konsekvenser för delar av näringslivet, såsom restaurangnäringen, detaljhandeln och hotellnäringen. Information om sjukdomen covid-19 och rekommendationer och uppmaningar från

företrädare för staten, hälso- och sjukvården och myndigheter om att begränsa fysiska kontakter har syftat till att förändra människors beteenden. Det är Länsförsäkringars uppfattning att färre människor har valt att gå på krogen och äta på restaurang, antingen av rädsla för att bli smittade, eller för att tillmötesgå samhällets önskemål om att alla ska undvika att träffa människor som inte ingår i ens hushåll.

Det vitsordas att Kärandena i någon mån drabbats av bortfall av täckningsbidrag till följd av att Kärandena haft att följa och anpassa sina verksamheter utifrån bestämmelserna i Föreskrifterna och Förordningen. Beräkningen av eventuell ersättningsgill avbrottsskada ligger dock utanför detta mål.

Försäkringen – ordalydelse, systematik och tolkning

Försäkringen, avsnitt B6 11.1, föreskriver att Försäkringen gäller för avbrottsskada genom att myndighet med stöd av lag ingriper mot den försäkrade verksamheten för att hindra spridning av smittsam sjukdom. Med ingripande från myndighet jämställs åtgärd av läkare eller veterinär som har till uppgift att utöva kontrollerande verksamhet inom hälsovårdens område. Avsnitt B6 03 föreskriver att Försäkringen gäller vid myndighetsingripande enligt 11.1 mot de försäkringsställen som anges i försäkringsbrevet. Avsnitt R 06.5 föreskriver att försäkringsbolaget har rätt att låta besiktiga skada och att försäkrad är skyldig att följa försäkringsbolagets eller myndighets anvisningar om val av eller för sanering.

Föreskrifterna gäller social distansering mellan kunder och har uttryckligen gjorts för att begränsa samhällsspridning av covid-19. Såsom Kärandena angett, gäller för restauranger, kaféer, nattklubbar och barer att endast bordsservering är tillåtet och flera andra föreskrifter för att säkerställa att det inte förekommer trängsel eller långa köer i lokalerna, till exempel att man inte får gå runt eller stå vid baren med sin dryck.

Detta kan inte jämföras med försäkringsvillkorets ordalydelse att myndighet ska ha gjort ett ingripande mot försäkringstagarens verksamhet för att hindra spridning av smittsam sjukdom. Villkorets ordalydelse i de avsnitt som redogjorts för ovan utgår istället från smitta i försäkringstagarens restaurangverksamhet i den lokal som anges i försäkringsbrevet.

Försäkringen utgör ett särskilt tillägg till Kärändenas respektive kombinerade företagsförsäkringar, som innehåller avbrottsförsäkring relaterad till vissa egendomsskador i försäkrade lokaler, till exempel brand-, vatten- eller inbrottsskada. Företagsförsäkringen är i huvudsak uppdelad i en egendoms- och avbrottsförsäkringsdel och en ansvarsförsäkringsdel. Avbrottsförsäkring, både i grundförsäkringen och i tillägget, hänger ihop med delen egendomsförsäkring och är kopplad till Kärändenas respektive försäkrade verksamheter i de olika angivna lokalerna. Tillägget för smittavbrott föreskriver också i punkt B6.03 att Försäkringen gäller vid myndighetsingripande enligt 11.1 mot de försäkringsställen som anges i försäkringsbrevet, det vill säga i det här fallet Kärändenas respektive lokaler där restaurangverksamhet bedrivs.

Det är mot denna bakgrund punkt B6.11.1 i Villkoren ska läsas, som föreskriver att tillägget för smittavbrott gäller för avbrottsskada genom att myndighet med stöd av lag ingriper mot verksamheten för att hindra spridning av smittsam sjukdom.

Bestämmelsen är konstruerad för en typsituation där en myndighets ingripande – typiskt sett ett kommunalt Miljökontor som utövar tillsyn över livsmedelsföretag som restauranger – föranletts av smittspridning eller risk för smittspridning vid hantering av livsmedel i den försäkrade lokalen. Detta syfte med smitta eller smittspridning från det lokala försäkringsstället visas också i nästa mening, som klargör att med ingripande från myndighet jämföras åtgärd av läkare eller veterinär som har till uppgift att utöva kontrollerande verksamhet inom hälsovårdens område. Typfall är regional smittskyddsläkare eller djur- eller hälsovårdsinspektör utsedd av till exempel Jordbruksverket, Länsstyrelse eller Livsmedelsverket.

I försäkringsvillkorens avsnitt R 06 regleras vilka skyldigheter försäkringstagaren har när skada har inträffat. I avsnitt R 06.2 framgår att den försäkrade är skyldig att på anmodan styrka ersättningskravet bland annat genom att tillhandahålla intyg utfärdat av myndighet till styrkande av den tid som verksamheten inte har kunnat drivas. Det framgår också att försäkringstagaren ska styrka att denne i fastställd ordning sökt ersättning av statsmedel. Det senare hänger ihop med villkorens skadevärderingsregler som föreskriver att skadebeloppet ska minskas med bland annat den ersättning som utgått eller hade kunnat utgå av statsmedel. Länsförsäkringar menar att även detta avsnitt stödjer att villkoren har den innebörd som försäkringsbolaget gör gällande, det vill säga att smittavbrottsförsäkringen gäller endast för ett direkt myndighetsingripande i en verksamhet på ett visst försäkringsställe.

Enligt 1 § i förordningen (1956:296) om ersättning från staten i vissa fall vid ingripanden för att förhindra spridning av smittsam sjukdom (ersättningsförordningen) kan den som har drabbats av kostnader eller förluster till följd av ett ingripande som en myndighet har gjort för att hindra spridning av en smittsam sjukdom få ersättning av staten om ingripandet skett enligt bland annat smittskyddslagen (2004:168). Ordalydelsen i bestämmelsen är alltså snarlik ordalydelsen i punkten 11.1 i Villkoren.

Kammarkollegiet har i två beslut 2020-09-22 prövat om Folkhälsomyndighetens föreskrifter HSLF-FS 2020:9 kan utgöra grund för en rätt till ersättning enligt ersättningsförordningen. Kammarkollegiet gjorde bedömningen att det krävs att det skett ett ingripande i form av ett formellt myndighetsbeslut som är avsett till den som söker ersättning för att en rätt till ersättning enligt förordningen ska föreligga. Folkhälsomyndighetens föreskrifter bedömdes inte utgöra ett sådant myndighetsbeslut och Kammarkollegiet avslog därför ansökan om ersättning.

Kammarkollegiets tolkning av uttrycket ”ingripande som en myndighet har gjort” i ersättningsförordningen stämmer överens med och stödjer Länsförsäkringars uppfattning om innebörden av myndighetsingripande i punkten 11.1 i Villkoren.

Under Corona-krisen har det konstaterats att det på försäkringsmarknaden i Sverige inte fanns framtagna lösningar för den situation som nu uppstått för näringslivet med anledning av myndigheters beslut och uppmaningar om inskränkningar i sociala kontakter för att begränsa allmän smittspridning i samhället av covid-19. Det är heller inte möjligt för försäkringsbolag som meddelar smittavbrottsförsäkring att sätta premie på sådan risk.

Särskilt om domen från Supreme Court i Storbritannien

Innehållet i avgörandet från Supreme Court i Storbritannien ifrågasätts inte. Avgörandet saknar dock relevans avseende frågan hur Villkoren ska tolkas. Tolkningen av Villkoren ska göras i en svensk kontext och inom ramen för de tolkningsprinciper som utvecklats och gäller i svensk rätt.

Stockholms tingsrätt meddelade i april 2021 en dom i ett mål som gällde tolkning av uttrycket ”myndighets ingripande” i en epidemiavbrottsförsäkring. Tingsrätten fann, efter tolkning av försäkringsvillkoren, att villkoren omfattar skada som uppkommit på grund av ett mot verksamheten riktat beslut i det enskilda fallet, men att villkoren inte avser skada på grund av Folkhälsomyndighetens generella föreskrifter. I samband med domen har Stockholms tingsrätt uttalat att parterna i målet åberopat internationella avgöranden, men att det inte går att ta de internationella avgörandena till intäkt för hur tingsrätten bedömer de aktuella försäkringsvillkoren.

Närmare om införsäkring av smittavbrottsförsäkring

Flera av Kärandena hade initial införsäkring hos Länsförsäkringar för flera år sedan, till exempel PVMB år 2011. Det fanns då inga särskilda rutiner med förköpsinformation eller kunddokumentation.

Försäkringen tillämpades standardmässigt som tillägg till grundförsäkring, till exempel kombinerad företagsförsäkring, för verksamheter som producerar, bereder eller hanterar livsmedel. Aktuella riskslag för smittavbrottsförsäkring omfattade bageri, bryggeri, choklad- och konfekttillverkning, fisk- och köttindustri, frukt- och grönsaksindustri, glasstillverkning, livsmedelsaffär, mejeri, restaurang, hotell och camping. Premie för smittavbrottsförsäkring räknades in i totalpremie för grundförsäkringen.

Vid införsäkring har den muntliga informationen till kund regelmässigt varit att försäkringen täcker situationen att man får in smittat livsmedel, till exempel kyckling, som innebär att hälsovårdsmyndigheterna stänger ned verksamheten.

Särskilt om kommunikationen om smittavbrottsförsäkringen från säljare

Länsförsäkringar bestrider kärandenas påstående att säljaren Robert Jansson skulle ha uppgett att smittavbrottsförsäkringen omfattat covid-19-pandemin, vare sig vid försäljning eller senare. Robert Jansson har vid införsäkring av smittavbrottsförsäkring gett exempel på smitta i livsmedel hos kund och hälsovårdsmyndigheters beslut att stänga ned verksamhet på grund därav.

Det rätta förhållandet är att Peter Iwers och Robert Jansson talades vid i februari 2020, när covid-19-situationen var ny. De talade om det nya viruset och Robert Jansson relaterade till tidigare års svininfluensa och uppgav att han trodde att

smittavbrottsförsäkringen skulle gälla om myndigheterna stänger ned kunds verksamhet. Robert Jansson gav inga som helst uttalanden att Försäkringen skulle gälla för den nya covid-19-situationen, som då var under utveckling. WHO deklarerade först i mars 2020 att covid-19 skulle behandlas som pandemi. Länsförsäkringar arbetade också fram information till kunder om olika försäkringar och covid-19.

Vid senare kontakter mellan Peter Iwers och Robert Jansson under våren 2020 hänvisade Robert Jansson dels till Länsförsäkringars skadeavdelning, dels tillbaka till att han tidigare uppgett att Försäkringen förutsätter hälsovårdsmyndighets beslut om nedstängning av kunds verksamhet och att de aktuella föreskrifterna för restaurangers verksamhet med anledning av covid-19-pandemin inte var samma sak.

Det bestrids att Kärandena köpt smittavbrottsförsäkring i tron att den skulle omfatta en situation som covid-19-pandemin och myndigheternas normativa beslut om social distansering för att förhindra samhällsspridning av smitta. Påståendet är en efterhandskonstruktion.

Villkorsändringen

I kundinformation om villkorsändringen som lämnades till försäkringstagare, däribland Kärandena, inför villkorsändringen framhålls att ändringarna består av förtydligande av vad Försäkringen gäller samt införande av nytt undantag och att detta avser att återspegla det faktum att Länsförsäkringar inte kan säkerställa återförsäkringsskydd för näringsverksamhet som relaterar till smitta eller smittspridning mellan människor. Ändringen innebär inte ett medgivande från Länsförsäkringar att nuvarande smittavbrottsförsäkring skulle kunna gälla för avbrott i kunders verksamhet relaterat till beslut och föreskrifter som meddelats av myndighet för att begränsa allmän samhällsspridning av covid-19.

BEVISNING**Kärandena**

På Kärandenas begäran har det hållits partsförhör under sanningsförsäkran med Peter Iwers, företrädare för PVMB Restaurang AB.

Kärandena har under sitt slutanförande hänfört sig till rättsutlåtanden av professorerna Christina Ramberg och Joel Samuelsson (den senares utlåtande avser ett liknande försäkringsvillkor i ett annat mål), samt en dom från Supreme Court i Storbritannien.

Länsförsäkringar

På Länsförsäkringars begäran har det hållits vittnesförhör med Robert Jansson, tidigare säljare vid Länsförsäkringar och numera försäkringsförmedlare, samt vittnesförhör med Anders Carlsson, riskingenjör/underwriter vid Länsförsäkring Kronoberg.

Länsförsäkringar har som skriftlig bevisning lagt fram

- Försäkringsbrev för var och en av Kärandena
- Försäkringsvillkor V 548:4 och V 548:5
- Information om villkorsändring
- Folkhälsomyndighetens föreskrifter HSLF-FS 2020:9, 2020:70, 2020:91 och 2021:22
- Kammarkollegiets beslut 2020-09-22

Länsförsäkringar har under sitt slutanförande hänfört sig till rättsutlåtanden av professorerna Marcus Radetzki och Jessica van der Sluijs (den senares utlåtande avser ett liknande försäkringsvillkor i ett annat mål), samt fyra tingsrättsdomar.

DOMSKÄL**Vad tingsrätten har att ta ställning till**

Parterna är överens om att Kärändenas verksamheter har påverkats till följd av Föreskrifterna och Förordningen som meddelats med anledning av Covid-19-pandemin, att dessa har meddelats med stöd i lag samt att Covid-19 är en smittsam sjukdom. Det är också ostridigt att Kärändena har haft en smittavbrottsförsäkring hos Länsförsäkringar. Parterna är däremot inte överens om hur Villkoren i Försäkringen ska tolkas, närmare bestämt följande punkt i Villkoren:

11. Vad försäkringen gäller för**11.1 Smittavbrott**

Försäkringen gäller för avbrottsskada genom att myndighet med stöd av lag ingriper mot verksamheten för att hindra spridning av smittsam sjukdom. Med ingripande från myndighet jämföras åtgärd av läkare eller veterinär som har till uppgift att utöva kontrollerande verksamhet inom hälsovårdens område.

Kärändena har gjort gällande att Föreskrifterna och Förordningen är att anse som sådana ingripanden av myndighet som avses i Försäkringen och att det därmed föreligger försäkringsfall. Länsförsäkringar har invänt att det krävs ett direkt ingripande från en myndighet mot det i försäkringsbrevet angivna verksamhetsstället på grund av smitta i verksamheten för att det ska föreligga ett försäkringsfall. Länsförsäkringar har också gjort gällande att Föreskrifterna och Förordningen inte är att anse som sådana myndighetsingripanden som utlöser ett försäkringsfall. Det tingsrätten har att pröva är därmed om Villkoren i Försäkringen ska tolkas på så sätt att ett ersättningsgillt försäkringsfall föreligger i form av avbrott i Kärändenas verksamheter till följd av Föreskrifterna och Förordningen. Den för tolkningen centrala frågan är hur formuleringen ”genom att myndighet med stöd av lag ingriper mot verksamheten” i punkten 11.1 i Försäkringen ska förstås.

Rättsliga utgångspunkter

Vid tolkningen av försäkringsvillkor av standardkaraktär såsom det i målet aktuella ska hänsyn tas till ett antal faktorer, varav vissa är typiska för just försäkringsavtal. Andra faktorer är sådana som har betydelse generellt vid tolkning av villkor av standardkaraktär. Centralt för tolkningen är ofta det omtvistade villkorets ordalydelse. Om ordalydelsen ger utrymme för olika tolkningar, eller inte ger något besked alls, kan ledning sökas i systematiken och de övriga försäkringsvillkoren. Andra faktorer som kan ha betydelse kan vara villkorets syfte i den mån ett sådant går att fastställa eller vad som sakligt sett är en förnuftig och rimlig reglering. Vid tolkningen av ett försäkringsvillkor ska med andra ord flera faktorer beaktas. Vilken eller vilka tolkningsfaktorer som ska vara utslagsgivande kan inte anges generellt, utan får avgöras utifrån en helhetsbedömning i det enskilda fallet. (Se Högsta domstolens uttalande i rättsfallet NJA 2018 s. 834 p. 10-11 med där angivna rättsfall.)

Tingsrätten kommer i det följande att tolka formuleringen ”genom att myndighet med stöd av lag ingriper mot verksamheten” utifrån de faktorer som enligt Högsta domstolen ska beaktas vid tolkningen av försäkringsvillkor av standardkaraktär.

Ordalydelsen i ljuset av avtalens systematik och innehåll i övrigt

Begränsningar och inskränkningar i förutsättningarna för att driva en verksamhet kan ske både genom generell normgivning och genom myndighetsutövning där en myndighet genom beslut riktar sig direkt mot en enskild eller en näringsidkare.

Generella normgivningsbeslut och myndighetsutövning förutsätter stöd i lag.

Tingsrätten anser att ordalydelsen, att en myndighet ”ingriper mot verksamheten”, inte kan sägas ha någon helt given betydelse.

Ordalydelsen skulle, så som Kärandena har gjort gällande, kunna förstås som varje myndighetsbeslut (som fattas för att hindra spridning av smittsam sjukdom) som *påverkar* verksamheten. En sådan tolkning ger Försäkringen ett mycket brett tillämpningsområde. Försäkringsfall skulle då kunna föreligga inte bara vid beslut riktade specifikt mot den försäkrade verksamheten, utan så snart en myndighet utfärdar generella föreskrifter som syftar till smittskydd och som på något sätt påverkar den försäkrade verksamheten.

Uttrycket ”ingriper mot verksamheten” kan även tolkas på ett annat, snävare sätt, nämligen som att det avser enskilda myndighetsbeslut som riktar sig specifikt mot den försäkrade verksamheten, så som Länsförsäkringar har argumenterat för. Tingsrätten anser att en sådan tolkning ligger närmare till hands rent språkligt, utifrån att ordet *ingripande* används och att detta ingripande ska vara riktat mot *verksamheten* i bestämd form. En sådan tolkning av ordalydelsen stämmer också bättre överens med vad som anges i andra meningen i 11.1 i Villkoren om att åtgärd av läkare eller veterinär, som saknar normgivningskompetens, jämföras med ingripande av myndighet.

Eftersom ordalydelsen ger utrymme för olika tolkningar får ledning sökas i försäkringsavtalens systematik och innehåll i övrigt. Länsförsäkringar har hävdade att bestämmelserna i punkterna B6 01-04, Q 05.1, R 06.2 och R 06.5 i Villkoren ger stöd för att Försäkringen gäller endast vid direkta ingripanden mot ett specifikt försäkringsställe. Kärandena har i stället pekat på att generella beslut som riktar sig mot flera verksamheter inte har undantagits i punkt B6 04.2 som reglerar undantag och att det talar emot Länsförsäkringars tolkning. Kärandena har också pekat på att det finns undantag i försäkringsbrevet där generella beslut inte undantas.

I punkt B6 03 i Villkoren anges att Försäkringen gäller ”vid myndighetsingripande enligt 11.1 mot de försäkringsställen som anges i försäkringsbrevet”. Att

myndighetsingripandet ska riktas *mot* de i försäkringsbrevet utpekade försäkringsställena talar enligt tingsrätten för att ingripandet måste rikta sig specifikt mot den försäkrade verksamheten för att Försäkringen ska kunna tas i anspråk.

Enligt punkt R 06.2 i Villkoren är försäkringstagaren vidare skyldig att styrka ersättningskravet genom att bland annat tillhandahålla intyg utfärdat av myndighet för att styrka den tid som verksamheten inte kunnat bedrivas. Det förefaller svårt att uppfylla en sådan skyldighet om, som i det här fallet, grunden för begränsningen av verksamheten består av generella föreskrifter och en förordning. Föreskrifterna och Förordningen har påverkat en viss verksamhetstyp, men har i övrigt inte specificerat vilka enskilda verksamhetsställen som omfattas. Denna punkt i Villkoren utgör enligt tingsrätten därför en stark indikation på att Försäkringen förutsätter att en myndighet genom beslut riktat sig mot det enskilda försäkringsstället.

Enligt punkt R 06.5 har försäkringbolaget rätt att besiktiga skadan och försäkringstagaren är skyldig att följa försäkringbolagets eller myndighets anvisningar om val av sanering. Även denna bestämmelse talar för att Försäkringen är avsedd att gälla i fall där en myndighet ingriper mot ett visst försäkringsställe på grund av smitta i den verksamhet som bedrivs där. Tingsrätten noterar att villkoren i avsnitt R visserligen avser vad som gäller vid själva skaderegleringen, men avsnittet utgör en del av Försäkringens innehåll och bör därför beaktas vid tolkningen.

Av punkt Q 05.1 framgår vidare att försäkringstagaren ska iaktta de föreskrifter som meddelats i lag eller författning eller av myndighet i syfte att förhindra skada. Där nämns alltså särskilt generella föreskrifter, till skillnad från formuleringen i punkt 11.1 där det talas om att myndighet med stöd av lag ingriper mot verksamheten. Även detta talar för att det inte är generella föreskrifter som avses i punkt 11.1, utan just ett myndighetsingripande mot det specifika försäkringsstället.

Som Länsförsäkringar har framhållit avser undantagsbestämmelsen i B6 04.2 undantag i förhållande till punkten 04.1 som beskriver det försäkringsmässiga täckningsbidraget. I punkten 04.2 undantas vissa typer av förluster som inte ersätts vid en avbrottsskada. Den bestämmelsen tar alltså inte sikte på om försäkringsfall föreligger eller inte. Att det där inte nämns att Försäkringen inte gäller vid generella beslut som riktar sig mot flera verksamheter, ger därför inget stöd för att punkt 11.1 ska tolkas på det sätt som Kärandena har hävdad. Inte heller det faktum att det görs särskilda undantag i Kärandenas försäkringsbrev för avbrott på grund av vissa specifika djursjukdomar (BSE, mul- och klövsjuka samt fågelinfluensa) talar för att punkt 11.1 ska tolkas så som Kärandena har gjort gällande.

Den villkorsändring som senare gjordes, med en utförligare punkt 11.1 och en ny punkt 12 om vad försäkringen inte gäller för, ger enligt tingsrättens mening inte stöd för Kärandenas uppfattning att Försäkringen före villkorsändringen skulle ha haft ett annat och mycket bredare tillämpningsområde.

Tingsrättens slutsats av detta blir att ordalydelsen i ljuset av försäkringsavtalens systematik och innehåll i övrigt, talar för att formuleringen ”genom att myndighet med stöd av lag ingriper mot verksamheteten” ska tolkas som Länsförsäkringar har angett, det vill säga att det endast avser myndighetsbeslut som riktar sig mot det specifika verksamhetsstället.

En sådan tolkning stämmer också överens med Kammarkollegiets tolkning av en liknande formulering i förordningen (1956:296) om ersättning från staten i vissa fall vid ingripande för att förhindra smittsam sjukdom (ersättningsförordningen). I två beslut den 22 september 2020 tolkade Kammarkollegiet innebörden av formuleringen ”ingripande som en myndighet gjort”, när två bolag hade begärt ersättning från staten enligt ersättningsförordningen, på grund av en av Föreskrifterna i detta mål.

Kammarkollegiet kom fram till att det som avsågs med den lydelsen var att det krävs

ett formellt myndighetsbeslut som är avsett till den som ansöker om ersättning och att Folkhälsomyndighetens generella föreskrifter därmed inte var ett sådant myndighetsbeslut som är en förutsättning för ersättning enligt ersättningsförordningen. Även om Kammarkollegiets bedömning avser tolkning av en förordning och inte ett försäkringsvillkor, får den ändå en viss betydelse vid tolkningen i det här målet då formuleringarna som ska tolkas är mycket likartade och avser liknande situationer.

Frågan är då om det finns andra tolkningsfaktorer som ger anledning till en annan tolkning.

Syftet och vad som sakligt sett utgör en förnuftig och rimlig reglering

I fråga om Försäkringens syfte har Anders Carlsson och Robert Jansson uppgett att Försäkringen är avsedd att täcka skador som uppstår när den försäkrade verksamheten har fått stänga ner under några veckor på grund av exempelvis salmonella i den försäkrade verksamheten. De har båda uppgett att premien för Försäkringen därför utgör en mycket liten del av den totala premien för en företagsförsäkring; enligt Anders Carlsson normalt cirka sju-åtta procent och enligt Robert Jansson cirka fyra-sju procent. De har också uppgett att Försäkringen inte är avsedd att täcka situationer där generella föreskrifter påverkar ett obestämt antal verksamheter, eftersom det inte skulle vara en rimlig risk att försäkra och premien i så fall skulle ha varit en helt annan. Även om Anders Carlsson och Robert Jansson har tydliga kopplingar till Länsförsäkringar, ser tingsrätten ingen anledning att ifrågasätta deras uppgifter om Försäkringens syfte. Det har inte heller framkommit något som talar för att syftet skulle vara något annat än det de har redogjort för.

Försäkringens syfte talar därmed för att det krävs ett beslut från en myndighet riktat specifikt mot den försäkrade verksamheten för att ett försäkringsfall ska föreligga. Som tingsrätten har kommit fram till under föregående rubrik, kommer detta syfte

också till klart uttryck i ordalydelsen tolkad i ljuset av övriga bestämmelser. Det finns i det här fallet alltså ingen motsättning mellan ordalydelsen och det angivna syftet (jämför NJA 2018 s. 834 p. 27).

Inte heller en bedömning av vad som sakligt sett kan anses utgöra en förnuftig och rimlig reglering hindrar en sådan tolkning. Tingsrätten bedömer att en begränsning av försäkringsskyddet till direkta myndighetsingripanden riktade specifikt mot den försäkrade verksamheten, inte skulle innebära att försäkringstagaren i den uppkomna situationen på ett orimligt eller oförutsebart sätt står utan försäkringsskydd, eftersom det inte är fråga om en typisk eller vanligt förekommande situation. Anders Carlsson har uppgett att den tolkning som Kärandena har hävdad skulle strida mot idén bakom alla försäkringar, nämligen att ett kollektiv bär en gemensam risk för ett fåtal som drabbas av skador. Han och Robert Jansson har också uppgett att det inte skulle vara rimligt att försäkra situationer där generella föreskrifter påverkar ett obestämt antal verksamheter och att premien i så fall skulle ha varit en helt annan. Anders Carlsson har även uppgett att han inte känner till att något annat försäkringsbolag gjort någon annan bedömning av liknande smittavbrottsförsäkringar. Tingsrätten ser inte heller i detta avseende någon anledning att ifrågasätta Anders Carlssons och Robert Janssons uppgifter. Av de tingsrättsdomar som Länsförsäkringar har hänfört sig till framgår att minst två andra försäkringsbolag har bedömt att Föreskrifterna och Förordningen inte utgör sådana myndighetsingripanden som kan utlösa försäkringsfall enligt dessa bolags epidemiavbrottsförsäkringar, som har liknande lydelser som Länsförsäkringars. I det här sammanhanget finns det också anledning att beakta att det på grund av pandemin har beslutats om särskilda statliga stöd för verksamheter som drabbats av de olika restriktioner som har införts för att hindra smittspridningen. Det får mot den bakgrunden sammanfattningsvis även anses rimligt att bestämmelsen tolkas på det sätt som Länsförsäkringar har hävdad.

Domen från Supreme Court i Storbritannien

Frågan återstår då om den brittiska dom som Kärandena har hänvisat till bör påverka tolkningen i det här fallet. Domen avser tolkning av olika typer av försäkringsvillkor i brittiska avbrottsförsäkringar i fall där försäkringstagare i Storbritannien haft förluster till följd av verksamhetsavbrott i samband med pandemin där. Såvitt tingsrätten kan bedöma är de olika villkor som prövades i domen inte utformade som i detta mål, och restriktionerna i Storbritannien förefaller inte heller helt jämförbara med Föreskrifterna och Förordningen i detta mål. Såväl den faktiska som den rättsliga kontexten i den brittiska domen är alltför olika förhållandena i detta mål för att några slutsatser som påverkar bedömningen ska kunna dras.

Tingsrättens slutsats

Utifrån en helhetsbedömning av de faktorer som ska beaktas vid tolkningen av försäkringsvillkor av standardkaraktär, anser tingsrätten att formuleringen ”genom att myndighet med stöd av lag ingriper mot verksamheten” ska förstås som att det krävs ett myndighetsbeslut som riktats särskilt mot den försäkrade verksamheten. Föreskrifterna och Förordningen utgör inte myndighetsbeslut som har riktats särskilt mot någon av Kärandenas verksamheter. Det föreligger därmed inte något försäkringsfall. Kärandenas talan ska därför avslås.

Rättegångskostnader

Kärandena har förlorat målet och ska därför som utgångspunkt ersätta Länsförsäkringar för dess rättegångskostnader.

Kärandena har begärt att Länsförsäkringar oavsett utgången i målet ska stå för en del av rättegångskostnaderna och som skäl för det angett att Länsförsäkringar först inför

huvudförhandlingen, som en synpunkt på det utskickade trycket, vitsordade att Kärandena orsakats i vart fall någon kostnad på grund av Föreskrifterna och Förordningen. Enligt Kärandena orsakade Länsförsäkringar därigenom ökade kostnader för Kärandena som behövde åberopa och förbereda partsförhör för att bevisa den omständigheten.

Tingsrätten konstaterar att Länsförsäkringar redan i ett yttrande till tingsrätten den 21 juni 2021 (aktbilaga 107) angav att bolaget, för det fall tingsrätten skulle komma fram till att det skett ett sådant myndighetsingripande som avses i punkten 11.1 i Villkoren, vitsordade att Kärandena drabbats av en avbrottsskada så som nu har antecknats i domen i Länsförsäkringars grund för bestridandet. Tingsrätten anser mot den bakgrunden att det inte finns skäl att frånga huvudregeln att Kärandena som tappande part ska ersätta Länsförsäkringars rättegångskostnader.

Länsförsäkringar har begärt ersättning för rättegångskostnader med 453 398 kr, varav 285 000 kr avser ombudsarvode och 157 500 kr (7/10 av 225 000 kr inklusive mervärdesskatt) avser kostnad för professor Marcus Radetzki's rättsutlåtande. Länsförsäkringar har motiverat fördelningen av kostnaden för rättsutlåtandet med att utlåtandet avser även tre andra parter vars mål inte ingår i den här rättegången. Resterande del avser andra utlägg.

Kärandena har vitsordat ett belopp om 240 000 kronor för ombudsarvode. Kärandena har för rättsutlåtandet vitsordat en total kostnad om 200 000 kr inklusive mervärdesskatt, med hänvisning till att utlåtandet delvis avser omständigheter som inte har åberopats i det här målet och därför inte ska prövas. De har vidare endast godtagit att en tredjedel av den totala vitsordade kostnaden för utlåtandet ska bäras av Kärandena i det här målet, och som skäl för det angett att kostnaden för rättsutlåtandet bör fördelas per rättegång i stället för per mål (part). Övriga utlägg har vitsordats.

Tingsrätten bedömer att det belopp Länsförsäkringar har begärt för ombudsarvode och det angivna totala utlägget för rättsutlåtandet är skäligen. Tingsrätten bedömer också att det är rimligt att kostnaden för utlåtandet fördelas så som Länsförsäkringar har angett, det vill säga fördelat på totalt tio mål som utlåtandet enligt Länsförsäkringar avsett, varav sju mål ingår i denna rättegång. Kärandena ska därför ersätta Länsförsäkringars rättegångskostnader med begärt belopp.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 1 (TR-02).

Ett eventuellt överklagande ska ha kommit in till tingsrätten senast den 2 februari 2022. Ange i överklagandet att det ska till Hovrätten för Västra Sverige.
Prövningstillstånd krävs.

Agneta Lilja

Helena Josefsson

Mikael Hansson

Hur man överklagar

Dom i tvistemål, tingsrätt

TR-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Överklaga efter att motparten överklagat

Om ena parten har överklagat i rätt tid, har den andra parten också rätt att överklaga även om tiden har gått ut. Det kallas att anslutningsöverklaga.

En part kan anslutningsöverklaga inom en extra vecka från det att överklagandetiden har gått ut. Ett anslutningsöverklagande måste alltså komma in inom 4 veckor från domens datum.

Ett anslutningsöverklagande upphör att gälla om det första överklagandet dras tillbaka eller av något annat skäl inte går vidare.

Så här gör du

1. Skriv tingsrättens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att hovrätten ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.

Det är inte säkert att du kan lägga fram nya bevis. Vill du göra det ska du förklara varför du inte lagt fram bevisen tidigare.

Vill du ha nya förhör med någon som redan förhörts eller en ny syn (till exempel besök på en plats), ska du berätta det och förklara varför.

Tala också om ifall du vill att motparten ska komma personligen vid en huvudförhandling.

4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.
Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till tingsrätten. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Tingsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar tingsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till hovrätten.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även hovrätten skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i hovrätten

När överklagandet kommer in till hovrätten tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Hovrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att tingsrätten dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om tingsrätten har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med tingsrätten om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.